

Trukkur fullur af jólatrjám

Skógræktarfélög víða um land búa sig nú undir að taka á móti gestum í jólaskógana. Ferð í jólaskóginn er ómissandi hluti aðventunnar hjá mörgum fjölskyldum en þar gefst fólki tækifæri til að höggva eigið jólatré fyrir sanngjarna upphæð sem rennur til góðs málefnis. Fyrir hvert selt tré geta félögin nefnilega gróðursett mörg í viðbót eða byggt upp betri aðstöðu í skóginum sem nýtist gestum hans á öllum tímum ársins. Upplýsingar um hvar og hvenær hægt verður að fara í jólaskóg munu birtast á vef og Facebook-síðu Skógræktarfélags Íslands þegar nær dregur.

Auk þess að taka á móti gestum í jólaskóginum í Brynjudal, hefur Skógræktarfélag Íslands einnig útvegað smásölum jólatré til sölu. Á dögunum sendi félagið vinnuflokk í Steinadal í Suðursveit til að höggva jólatré. Svo vel aflaðist að skógarhöggsmennirnir fylltu ekki aðeins eigin bíla og kerrur af ilmandi stafafuru heldur einnig vörubíl Flugbjörgunarsveitar Reykjavíkur en truckurinn sá nýtist alla jafna til að ferja snjóbíl milli landshluta. Nánari umfjöllun í máli og myndum um leiðangurinn í Steinadal má sjá á síðu 7 í blaðinu.

Magnaðir myrkviðir

Skógar eru magnaðir staðir eftir að dimma tekur. Þeir taka á sig annan blæ og geta jafnvel orðið yfirþyrmi-andi og skuggalegir. Við skynjum skóginn á annan hátt en í björtu, greinum aðeins útlínur trjána og heyrum betur þegar skjáfar í laufum eða kvistir brotna undir fótum okkar. Gott ef lyktarskynið verður ekki ögn næmara í myrkrinu.

Skógræktarfélag Hafnarfjarðar stóð fyrir sinni árlegu ljósagöngu um Höfðaskóg kvöld eitt í lok október en gangan er haldin í samstarfi við Krabbameinsfélagið. Gangan var í anda hrekkjavöku og mikill metnaður lagður í skreytingar og óvæntar uppákomur þar sem kynjaverur brugðu á leik milli trjána. Fjöldi fólks á öllum aldri lagði leið sína í skóginn þetta októberkvöld og átti þar ánægjulega og eftirminnilega kvöldstund.

Fleiri dæmi eru um að skógræktarfélög blási til viðburða eftir að skyggja tekur. Sérlega eftirminnileg er innsetning ítalska arkitektsins Massimo Santanichia í Öskjuhlíð á Vetrarhátíð í Reykjavík árið 2013 sem unnin var í samstarfi við Skógræktarfélag Reykjavíkur. Ljósainnsetningum hafði verið komið fyrir á völdum stöðum í Öskjuhlíð og öðru hverju brá andi skógarins á leik. Á Dögum myrkurs á Austurlandi haustið 2020 bauð Skógræktarfélag Djúpavogs upp á kvöldgöngu um Hálsaskóg. Gestir voru beðnir um að koma með vasaljós og leita að Töfratrénu. Þar var um að ræða tré í skóginum sem hafði verið skreytt með endurskinsmerkjum

þannig að þegar ljósgeislar vasaljósanna féllu á það, glitraði tréð. Þetta sýnir hvernig hægt er með einföldum hætti að skapa magnaða upplifun í skóginum.

Þessi dæmi vekja mann til umhugsunar um hvort ekki séu sóknarfæri á þessu sviði fyrir skógræktarfélög landsins, það er að segja að efna í auknum mæli til viðburða í skógunum eftir að myrkur skellur á. Skiljanlega veigra margir sér við að fara einir síns liðs út í skóg í dimmunni. Jafnvel fólk sem ekki er myrkfælið að staðaldri finnst óþægilegt að ganga í niðamykrri milli trjáa. Ef boðið er upp á skipulagða dagskrá eins og ljósagöngu er hins vegar annað uppi á teningnum. Fólk finnur til öryggis í félagsskapnum og nýtur betur upplifunarinnar.

Það eru óþrjótandi möguleikar til viðburðahalds í skógum eftir að rökkva tekur. Auk þess að leika með ljós er hægt að blanda saman ólíkum miðlum svo sem tónlist, leiklist, ljóðlist eða gjörningum. Þá er náttúraskoðun í myrkrinu alveg óplægður akur en til að mynda mætti bjóða upp á stjörnuskoðunarferðir eða norðurljósasýningu í skógarljóðri.

Skógræktarfélagin hafa á undanförunum árum verið dugleg við að halda fjölbreytta viðburði í skógum landsins, ekki aðeins yfir hásumarið, heldur allan ársins hring. Það er því verðug áskorun fyrir forsvarsmenn þeirra að íhuga hvernig þeir geti glætt skógana lífi er sól hefur hnigið til viðar.

Einar Örn Jónsson

Laufblaðið

Fréttablað, 31. árgangur, 3. tölublað 2022.

Útgefandi:

Skógræktarfélag Íslands
Þórunnartúni 6, 105 Reykjavík
Sími: 551-8150, www.skog.is

Ritstjóri:

Einar Örn Jónsson
Ábendingar og upplýsingar varðandi efni blaðsins eru vel þegnar.

Prófarkalestur:

Ragnhildur Freysteinsdóttir

Ábyrgðarmaður:

Brynjólfur Jónsson framkvæmdastjóri

Stjórn Skógræktarfélags Íslands, kjörin á aðalfundi 2022:

Jónatan Garðarsson formaður
Þuríður Yngvadóttir varaformaður
Jens B. Baldursson gjaldkeri
Aðalsteinn Sigurgeirsson ritari

Meðstjórnendur:

Berglind Ásgeirsdóttir
Páll Ingbór Kristinsson
Nanna Sjöfn Pétursdóttir

Varamenn:

Kristinn H. Þorsteinsson
Valgerður Auðunsdóttir
Björn Traustason

Eftirtalin fyrirtæki eru
aðalstyrktaraðilar
Skógræktarfélags
Íslands

 Arion banki

 EIMSKIP

 Samkaup

 Lambhagi
Ferskara getur það ekki verið

 TOYOTA

 66°
NORTH

Ljósmyndarar í blaðinu: Auður Kjartansdóttir (AK), Einar Jónsson (EJ), Helga Þórunn (HP), Laufey Hannesdóttir (LH), Margrét Valdímarsdóttir (MV), Ragnhildur Freysteinsdóttir (RF), Sigurður Þórðarson (SP), Steinar Björgvinsson (SB).

Námshagnagerð um skógarnytjar hlýtur styrk

Skógræktarfélag Reykjavíkur er nú að útbúa námsgögn um skógrækt, viðarvinnslu og þá möguleika sem felast í þeirri ört vaxandi og vistvænu auðlind sem íslenskir nytjaskógar eru. Verkefnið fékk styrk úr Þróunarsjóði námsgagna í sumar.

Undanfarin misseri hefur félagið tekið á mótum nemendum í trésmíði, arkitektúr og hönnun, sem komið hafa í vettvangsnám í Heiðmörk. Verkefnið hefur hlotið heitið „Skógarnytjar“. Verkefnið er liður í því að byggja upp þekkingu og þróa innlenda viðarvinnslu. Íslenskir nytjaskógar eru í örum vexti auk þess sem mikil þróun er í nýtingu timburs og viðarafurða um allan heim. Því er til mikils að vinna að nýta þessa nýju auðlind okkar sem best. Nemendahóparnir hafa fylgst með grisjun í skóginum, hvernig viður er þurrkaður og sagaður í viðarvinnslu félagsins í Smiðjunni og fræðst um allt frá skógrækt og umhverfis- og loftslagsmálum til eiginleika mismunandi timburtegunda.

Kennsluefnið, sem nú er í vinnslu, er fyrst og fremst hugsað fyrir þessa hópa. Einnig stendur til að aðlag hluta efnisins svo að það nýtist við móttöku annarra hópa, svo sem trésmíða, arkitekta eða áhuga fólks um skógrækt og vistvæn byggingarefni. Þá verður hluti námsgagnanna útfræður fyrir grunnskólanemendur á aldrinum 10 til 12 ára.

Nemendur í trésmíði í Tækniskólanum hafa komið reglulega í vettvangsnám í Heiðmörk undanfarin misseri. Stefnt er að móttöku húsasmíðanema úr Fjölbautaskólanum í Breiðholti. Þá hafa nemendur á ýmsum námsbrautum Listaháskóla Íslands heim-sótt félagið. Nemendur á fyrsta ári í vöruhönnun við LHÍ hafa tvívegis á þessu ári komið til lengri dvalar í Heiðmörk. Í apríl dvaldi hópur nemenda í fimm daga og í byrjun nóvember dvaldi annar hópur í fjóra daga. Tilgangur heimsóknanna var að kynna þeim efniviði sem býr í skóginum í víðum skilningi. Yfirskrift námskeiðsins, sem dvöldin er hluti af,

Vinnustofa nemenda í vöruhönnun við LHÍ var staðsett í steinhlaðna salnum í Elliðavatnsbænum þá daga sem nemendur dvöldu í Heiðmörk. Tilgangur dvalarinnar er að kynna afurðum skógarins í víðum skilningi (Mynd: MV).

Nemendur í vöruhönnun við LHÍ kynna viðarvinnslu Skógræktarfélags Reykjavíkur í Smiðjunni í Heiðmörk (Mynd: MV).

er „Ferli skapandi hugsunar“. Áskoranir vöruhönnuða framtíðarinnar eru miklar, m.a. í tengslum við loftslagsbreytingar og notkun umhverfisvænna hráefna.

Skógræktarfélagi Reykjavíkur þykir mikilvægt að eiga í góðu samstarfi við menntastofnanir. Nýja náms-efnið um skógarnytjar, sem unnið er að, mun sannarlega nýtast vel til að styrkja áframhaldandi gott samstarf.

*Kári Gylfason
Skógræktarfélagi Reykjavíkur*

Félagar úr Skógræktarfélagi Garðabæjar í haustferð um Borgarfjörð og Hvalfjarðarsveit (Mynd: SP).

Garðbæingar í skógarferð

Sunnudaginn 25. september síðastliðinn fór hópur félaga úr Skógræktarfélagi Garðabæjar í haustferð félagsins í blíðskaparveðri í Borgarfjörð og Hvalfjarðarsveit.

Komið var við í Einkunnum sem er trjáræktar- og útivistarreitur skammt norðan Borgarness. Þaðan var haldið að Arnarholti þar sem hjónin Laufey Hannesdóttir og Gísli Karel Halldórsson tóku á móti hópnum og sýndu okkur trjárækt sína og annarra eigenda jarðarinnar. Þar er að finna lerki sem plantað var 1909 og er því 113 ára gamalt. Árið 2014 var það valið tré ársins af Skógræktarfélagi Íslands.

Á heimleiðinni var komið við hjá hjónunum Sólveigu Jónsdóttur og Ólafi Jónssyni sem eiga sumar-bústaðar- og skógræktarland á bökkum Laxár í Hvalfirði.

Ferðin var í alla staði hin ánægjulegasta og vel heppnuð.

Sigurður Þórðarson
formaður Skógræktarfélags Garðabæjar

Laufey Hannesdóttir við forlátu evrópulerki sem var tré ársins 2014 (Mynd: SP).

Öflugt starf hjá Ungviði

Yngsta skógræktarfélag landsins, Skógræktarfélagið Ungviður, hefur staðið fyrir öflugum og fjölbreyttu starfi á árinu. Félaginu var úthlutað um átta hektara landi í Brynjudal fyrr á árinu og hafa félagar verið duglegir að gróðursetja þar sem og á Hafnarsandi í Ölfusi. Jafnframt hafa þeir látið til sín taka í gerð aspargræðlinga og söfnun á stafafurufraei, staðið fyrir sveppatínslu og námskeiði í vinnslu eldiviðar svo eitthvað sé nefnt. Félagið státar af lægsta meðalaldri skógræktarfélaga og er enn fremur með alþjóðlegum blæ enda eru félagar af 13 mismunandi þjóðernum.

Tré gróðursett
30.892

18.882

Aspargræðlingar

19

Kg af furukönglum

8,5 ha

Land í okkar umsjón

41 félagar
13 þjóðerni

14 viðburðir

Skógræktarfélag Akraness 80 ára

Skógræktarfélag Akraness var stofnað þann 18. nóvember árið 1942 og fagnaði því nýlega 80 ára afmæli sínu. Af því tilefni var efnt til veglegs afmælisfundar í Jónsbúð mánudaginn 21. nóvember. Jens B. Baldursson, formaður félagsins, fór yfir helstu vörður í starfi félagsins undanfarin 80 ár og Jón Sverris, garðyrkjustjóri Akraness, ræddi um framtíð skógræktarsvæða bæjarins. Fulltrúar Skógræktarfélags Íslands og Akranesbæjar fluttu ávörp og þá bárust félaginu góðar gjafir úr ýmsum áttum, meðal annars frá nágrönnum sínum í Skógræktarfélagi Skilmannahrepps og Skógræktarfélagi Borgarfjarðar. Þá var Bjarni O.V. Þóroddsson, fyrrverandi formaður Skógræktarfélags Akraness, gerður að heiðursfélaga þess.

Jens B. Baldursson, formaður félagsins, fór yfir sögu félagsins í stuttu máli (Mynd: RF).

Hrekkjavaka í Höfðaskógi

Álfar, nornir, draugar og aðrar kynjaverur voru á kreiki í Höfðaskógi við Hvaleyrarvatn kvöld eitt síðla í október. Þar fór fram árleg ljósaganga Krabbameinsfélagsins og Skógræktarfélags Hafnarfjarðar. Kynjaverurnar földu sig í skóginum og skutu göngufólki skelk í bringu enda hrekkjavaka í algleymingi. Sem betur fer skiluðu sér allir heilir úr gönguferðinni og gæddu sér á rjúkandi heitu súkkulaði og kleinum í Þöll. Um sextíu manns tóku þátt í göngunni að þessu sinni sem fram fór í fallegu haustveðri. Áður en göngumenn lögðu í hann, ávarpaði Magnús Gunnarsson, fyrrum formaður Skógræktarfélags Hafnarfjarðar, mannskapinn og síðan leiddi Steinar Björgvinsson, framkvæmdastjóri félagsins, hópinn um skóginn.

Steinar Björgvinsson leiðir ljósagöngu með hrekkjavökupema (Mynd: HB).

Framkvæmdir í Brynjudal

Skógræktarfélag Íslands réðst í miklar framkvæmdir í Opna skóginum í Brynjudal í sumar. Í skóginum var uppsöfnuð viðhalds- og umhirðuþörf og skógurinn víða orðinn of þéttur. Þurfti því bæði að sinna almennri grisjun skógarins og saga greinar og tré frá göngustígum. Til verksins voru ráðnir skógarhöggsmenn sem nutu liðsinnis sjálfboðaliða og starfsmanna Skógræktarfélags Íslands við að draga greinar og kvista upp tré.

Megináhersla var lögð á gamlan stafafurureit sem var orðinn hár og þéttur. Meginmarkmið grisjunarinnar var að gera hann aðgengilegri og hjartari þannig að gróðursetja megi fleiri tegundir á skógarbotninum og auka þannig enn frekar líffræðilegan fjölbreytileika

staðarins. Jafnframt var nokkuð gróðursett af rauðgreni og stafafurum í skóginum. Til verksins naut félagið góðs af styrk frá Umhverfis- og auðlindaráðuneytinu.

Starfsmenn Veðurstofu Íslands tóku þátt í gróðursetningum í Heiðmörk þann 6. október. Hópurinn gróðursetti alaskaösp í lúpínubreiður (Mynd AK).

Hautgróðursetningar fyrirtækja

Nú í haust voru gróðursettar 20.000 trjáplöntur á 14 hektara svæði í Heiðmörk. Fjöldmörg fyrirtæki lögðu Skógræktarfélagi Reykjavíkur lið við þetta stóra verkefni með því að gefa vinnu starfsmanna sinna. Þau fyrirtæki sem tóku þátt voru Össur, Þjóðleikhúsið, Veðurstofa Íslands, Íslenska gámafélagið, Bílaleiga Akureyrar, Ripple, Farfuglar og Fulbright og kann félagið þeim sínar allra bestu þakkir fyrir.

Móttaka hópanna fór þannig fram að mætt var í Smiðjuna í Heiðmörk þar sem viðarvinnsla félagsins er staðsett og haldið þaðan samferða starfsmönnum félagsins djúpt inn í Heiðmörk. Þátttakendur þurftu jafnan að ganga nokkurn spöl frá bílastæði að gróðursetningarsvæði, sem flest voru í grennd við Löngubrekkur en plöntur og verkfæri voru flutt með sexhjóli. Veðrið var gott þessa daga og fólk lýsti mikilli ánægju með þá tilbreytingu sem felst í líkamlegri útivinnu. Ánægjulegt var hversu áhugasamir gestirnir voru um Heiðmörk og skógrækt og hversu móttækilegir þeir voru fyrir ýmsum fróðleik frá Gústafi Jarli Viðarssyni skógfræðingi og starfsmanni félagsins sem hafði umsjón með gróðursetningunum.

Í haustgróðursetningunum í Heiðmörk voru 8.800 birkiplöntur gróðursettar í mólendi í grennd við náttúrulegt birkipláss, 8.000 alaskaöspir í lúpínubreiður og 3.500 sitka- og blágreni á valin svæði í brekkurótum. Fjöldinn á milli tegunda skiptist því í heild þannig að 43% er birki, 39% alaskaösp, 15% sitkagreni og 3% blágreni. Á því svæði sem gróðursett var í að þessu sinni er enn talsvert mikið um jarðvegsrof þrátt fyrir 70 ára

beitarfriðun en unnið er jafnt og þétt að landbótum á svæðinu.

Mörg fyrirtæki hafa það í stefnu sinni að gefa vinnu starfsmanna til samfélagsverkefna. Skógræktarfélag Reykjavíkur nýtur góðs af þessu fyrirkomulagi en vinnuframlag af þessu tagi er ómetanlegt fyrir félagið. Mikil ánægja var á meðal þátttakenda og hafa fulltrúar margra fyrirtækja lýst því yfir að þau komi aftur að ári.

*Margrét Valdimarsdóttir
Skógræktarfélagi Reykjavíkur*

Starfsmenn Farfugla hafa gróðursett í Heiðmörk í nokkur skipti. Þessi vaski hópur starfsmanna gróðursetti birki þann 18. október (Mynd: MV).

Jólatré sótt í Steinadal

Steinadalur í Suðursveit er falin perla skammt frá Þjóðvegi 1. Innarlega í dalnum er að finna lítinn en fjölbreyttan skógarreit þar sem meðal annars vex stafafura, skógarfura, bergfura, sitkagreni og rauðgreni í sátt og samlyndi við innlendar tegundir á borð við eini og birki. Í nóvember hélt vinnuflokkur frá Skógræktarfélagi Íslands í dalinn til að sækja þangað stafafurur til að nota sem jólatré. Stafuran, sem er þekkt fyrir dugnað og góð þrif við erfiðar aðstæður, hefur sáð sér nokkuð út næst upprunalega reitnum. Af þeim sökum þurfti ekkert að ganga á höfuðstólinn heldur voru aðeins tekin sjálfsáin tré. Skógarhöggsmennirnir hjuggu ríflega 700 tré en þó sér vart högg á vatni. Til að flytja trén til borgarinnar nutu þeir liðsinnis Flugbjörgunarsveitar Reykjavíkur sem einmitt hefur selt jólatré frá Skógræktarfélagi Íslands á undanförunum árum.

Áður en hafist er handa við jólatrjáahöggið er nauðsynlegt að ganga úr skugga um að keðjusagirnar séu í góðu standi (Mynd: EJ).

Furum af öllum stærðum og gerðum var staflað á bílana og fluttar í bæinn (Mynd: EJ).

Sumar sjálfsánu fururnar voru orðnar miklar um sig og grisjun því tímabær (Mynd: EJ).

Ríflega 700 stafafurur voru felldar og komu til með að prýða heimili um jólin. Nóg er þó eftir af sjálfsánum stafafurum í dalnum og aldrei að vita nema fleiri jólatré verði sótt þangað síðar (Mynd: EJ).

Líflegt starf hjá Borgfirðingum

Starfsemi Skógræktarfélags Borgarfjarðar hefur verið lífleg í ár og félagið staðið að ýmsum framkvæmdum og viðburðum í skóglendum sínum. Félagið fékk meðal annars styrk frá Skógræktarfélagi Íslands til að sinna ýmsum framkvæmdum í Daníelslundi. Grisjað var í rauðgrenireit á suðvestursvæðinu og hluti af því sem til féll grisjað með hjálp frá Skógræktinni sem leigði félaginu kurlara með manni í verkefnið. Afraksturinn er 5-6 rúmmetrar af kurli sem til stendur að nýta í lagfæringar á stígum í skóginum.

Í Reykholti var haldið áfram með Kolviðargróðursetningar og settar niður um 40.000 plöntur af ýmsum trjátegundum og sá Jónas Hauksson um gróðursetningarnar.

Í ágúst og september stóð félagið fyrir fjórum sveppagöngum á jafnmörgum stöðum undir stjórn Helga Guðmundssonar skógfræðings og í október var svo haldið upp á Hrekkjavöku í Einkunnum en sú hefð hefur verið að festa sig í

Grunnskólanemar úr Borgarnesi gróðursettu í Yrkjuskóga í september (Mynd: LH).

sessi undanfarin ár.

Nemendur í Grunnskólanum í Borgarnesi gróðursettu í Yrkjuskóga í september. Í þetta sinn var gróðursett fremur hávaxið birki sem reyndist vel vegna þess að landið er vel gróið háu grasi. Gróðursettar voru 200 plöntur úr fimm bökkum sem hver er með 40 plöntum. Við gróðursetninguna notuðu krakkarnir gróðursetningargeyspur sem þau höfðu gaman af að læra að nota.

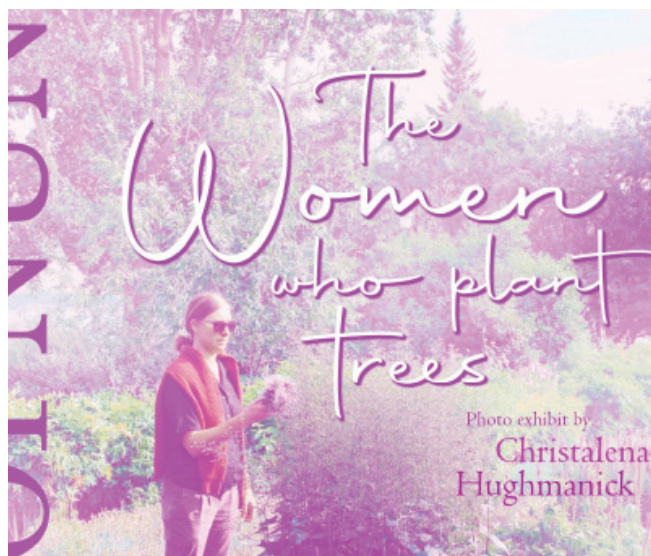
Í október var haldið upp á Hrekkjavöku í Einkunnum líkt og fyrri ár (Mynd: LH)..

Konur gróðursetja tré

„Konurnar sem gróðursetja tré“ er yfirskrift sýningar bandarísku sjónlistakonunnar Christalena Hughmanick sem opnuð var í Alliance française í byrjun desember. Þetta er samstarfsverkefni listakonunnar og Skógræktarfélags Íslands. Markmið verkefnisins var að varpa ljósi á konur sem hafa tekið þátt (og taka enn þátt) í skógræktarstarfi sem unnið hefur verið að á Íslandi síðan á fjórða áratugnum og að sýna hvernig þær umgangast skóga sína daglega. Verkefnið kannar hvernig skógar hafa falið í sér þann sameiginlega metnað að takast á við umhverfis-iskreppuna og bæta lífskjör á Íslandi í næstum heila öld

Titill sýningarinnar er sóttur í ritgerðina *Maðurinn sem gróðursetti tré* (sem gefin var út sem bókin *Maður skógarins*), sem Jean Giono skrifaði árið 1953 um sauðfjárbónda sem gróðursetur eikar- og birki-tré í frönsku fjöllunum í Provence-héraði og hvernig það gagnast smábændum í nágrenninu.

Á sýningunni verður haldið upp á útgáfu stafrænnar plötu sem inniheldur viðtölin sem Christalena leiddi með þeim konum sem hún kynntist árið 2021.

Sýningin stendur til 20. desember.